

Raadsvoorstel

Agendapunt	11
Raadsvergadering	11 maart 2026
Portefeuillehouder	Remco Dijkstra
Begrotingsprogramma	Vitale stad en Leefomgeving
Onderwerp	Financiële dekking Westelijke Ontsluitingsweg
Zaak/document nr.	2426045

Besluit om:

1. Kennis te nemen van de uitgangspunten van het dekkingsplan voor de Westelijke Ontsluitingsweg met de 'tussenvariant', zoals uitgewerkt in de notitie financiële dekkingsmogelijkheden (bijlage 1)

<u>Dekkingsbron</u>	<u>Bedrag</u>
o Subsidies	€ 15 mln
o Kostenverhaal grondexploitatie	€ 10 mln
o Sparen / reserves	€ 08 mln
o Toekomstfonds	€ 09 mln
o Activeren	€ 08 mln
2. Een krediet van € 9 mln beschikbaar te stellen voor de voorbereiding en noodzakelijke grondaankopen. De kapitaallasten hiervan worden in de eerste 10 jaar gedekt vanuit het Toekomstfonds.
3. De rest van het benodigde krediet en de daarvoor benodigde dekkingsbronnen op te nemen in de reguliere financiële P&C-cyclus.

Inleiding

Dit voorstel gaat over de financiële dekking voor de aanleg van de Westelijke Ontsluitingsweg (WOT).

De weg is noodzakelijk om:

- de verkeersdruk op de westkant van Tiel te verminderen, en
- de woningbouw in Passewaaij (fasen 9 t/m 14) mogelijk te maken.

De totale investering is geraamd op ca. € 50 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op een eerste SSK (Stichtingskostenraming) en vormt het uitgangspunt. In de nadere uitwerking en ontwerpfase zal deze raming actueler en nauwkeurig worden.

Ter dekking van deze investeringen is een dekkingsplan opgesteld. Dit dekkingsplan gaat uit van meerdere dekkingsmiddelen, zowel intern als extern (subsidies/bijdragen). In het dekkingsplan zijn drie scenario's uitgewerkt. Deze scenario's zijn opgesteld omdat voor alle dekkingsbronnen in deze fase nog een ruime bandbreedte geldt, die gezamenlijk de totale investering moeten dekken. In de toekomstige uitwerking zullen de dekkingsbronnen als communicerende vaten werken. Dus als één dekkingsbron lager uitvalt, omdat er bijvoorbeeld lagere bijdragen ontvangen worden, dienen andere dekkingsbronnen worden opgehoogd. Het college adviseert de raad vooralsnog uit te gaan van de 'tussenvariant', omdat deze realistisch is en het risico evenwichtig verdeelt over interne en externe bronnen. Hiermee doen wij recht aan de gedane toezegging om uw raad de mogelijkheden te laten zien ter financiering en geeft het college aan de tussenvariant als het meest realistisch te zien.

Beoogd effect

Het beoogde effect is een solide financiële dekking voor de aanleg van de WOT, waarmee de bereikbaarheid en ontwikkeling van Tiel gewaarborgd worden.

Toekomstvisie Tiel

Het voorstel sluit aan bij de ambities voor de huidige woningbouw en de toekomstige woningbouwontwikkelingen waarbij we in totaal 5.000 woningen in Tiel willen realiseren in de komende jaren. Hiervoor is ook de benodigde aanleg van infrastructuur noodzakelijk.

Collegeprogramma of programmabegroting

- We zorgen voor een goede bereikbaarheid van Tiel. Dat doen we in nauw overleg met de regiogemeenten en de provincie Gelderland.
- We sparen voor een betere aansluiting van de wijk op het hoofdwegennet en gaan in overleg met de regio, de provincie en de rijksoverheid om dit mede mogelijk te maken.
- We stimuleren de bouw van tenminste 2000 woningen. Die komen in onder andere de spoorzone (Veilingkwartier, Teisterbantlaan en Lingevoeren), in Passewaaij en in de binnenstad.

Global goals

11 Duurzame steden en gemeenschappen: Leefbare steden

Argumenten

1.1 De voorgestelde dekkingsmix is realistisch en evenwichtig

In het dekkingsplan zijn drie scenario's uitgewerkt. Dit zijn alle drie reële scenario's die de komende tijd meer vorm en richting krijgen. Op dit moment wordt uitgegaan van de 'tussenvariant', omdat deze het meest waarschijnlijk is. Het combineert vijf bronnen die elk op hun manier logisch aansluiten bij het proces van de WOT:

1. Subsidies € 15 mln (range 5 tot 25 mln)

Onderbouwing:

De WOT ontsluit een grote toekomstige woningbouwlocatie (Passewaaij 9–14).

Hierdoor past de weg binnen Rijksregelingen voor gebiedsontsluiting van woningbouw. Deze wegen komen in aanmerking voor subsidiebijdragen. Eerder is er een aanvraag gedaan voor € 25 mln. Deze is niet gegund, maar gebleken is dat we wel aan alle criteria voldoen. Hierop volgend zijn al eerste gesprekken gevoerd met zowel het Rijk (IenW) als de provincie in het kader van komende subsidietranches.

2. Kostenverhaal/verevening € 10 mln (range 6 tot 15 mln)

Onderbouwing:

Bovenplanse kosten mogen in grondexploitaties en bij planinitiatieven doorberekend worden (op basis van bepaalde criteria, zogenaamde PPT (profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid)). Dus alle (woningbouw)ontwikkelingen in het westelijk deel van Tiel dragen bij aan de Westelijke Ontsluiting. Uitgangspunt is dat circa € 7000 per woning bijgedragen wordt. Vanuit Passewaaij zal de bijdrage substantieel zijn. Daarnaast dienen ook andere initiatieven een afdracht te doen. In totaal wordt nu uitgegaan van een bijdrage van minimaal € 10 mln, maar potentieel is een grotere bijdrage mogelijk. Zeker als de woningaantallen van potentiële wijken 12 t/m 14 worden meegenomen.

3. Sparen en reserves € 8 mln (range 0 tot 14 mln)

Onderbouwing:

De gemeente heeft een sterke vermogenspositie (weerstandratio > 2, minimum is 1). Daarmee is het verantwoord een deel van het vrij beschikbare vermogen in te zetten. Er is nu uitgegaan van een inzet van € 8 mln. Er blijft hiermee ruim voldoende eigen vermogen beschikbaar om andere belangrijke uitgaven te kunnen doen. De gemeente heeft ook de tijd om te sparen tot de realisatie rond 2030 begint. De opbrengsten van Medel 2 afronding (€ 17,5 mln) staan inmiddels op onze rekening en er volgt nog de

verkoop van 2 kavels die een paar miljoen zullen opleveren. De € 8 mln onttrekking aan vermogen is dus realistisch.

4. Toekomstfonds € 9 mln (range 5 tot 10 mln)

Onderbouwing:

Het fonds is bedoeld om investeringen mogelijk te maken die bijdragen aan groei van Tiel. De WOT is hiervoor essentieel. Uit het fonds dekken we de eerste 10 jaar de kapitaallasten van deze investering (zie nader uitleg onder 2.2). Totaal biedt het Toekomstfonds € 30 mln aan investeringsruimte, waarvan nu een deel (€ 9 mln) wordt gevraagd. Het Toekomstfonds biedt dus nog voldoende financiële ruimte voor andere uitgaven die uiteindelijk bijdragen aan de groei van Tiel naar 50.000 inwoners.

5. Activeren € 8 mln (range 0 tot 20 mln)

Onderbouwing:

De bovenstaande dekkingsbronnen leveren totaal circa € 42 mln aan dekking. Er blijft daarmee een ongedekt deel over. Voor dit deel wordt uitgegaan van afschrijving. Het bedrag wordt geactiveerd en in 50 jaar afgeschreven, en leidt tot jaarlijkse kapitaallasten van € 400.000 die opgenomen dienen te worden in de begroting. Dit bedrag kan kleiner worden, als andere genoemde dekkingsbronnen meevallen en meer opleveren.

2.1 De Westelijke Ontsluiting is nodig om verder te bouwen in Passewaaij

Uit het verkeersonderzoek blijkt dat na de realisatie van ca 400 woningen in fase 1a en 1b van Passewaaij de verkeersafwikkeling vast gaat lopen zonder 'Westelijke Ontsluiting'. Na deze circa 400 woningen is het anders moeilijk de plannen voor de schaalsprong te realiseren en komt ook de Toekomstvisie in gevaar. Voor de daarop volgende bouwfasen in Passewaaij (9-14) is het dus nodig dat de Westelijke Ontsluiting tijdig gereed is/ wordt aangelegd. Daarom moeten we nu beginnen met alle voorbereidingen en het kopen van de benodigde noodzakelijke gronden, zodat de bouw van in totaal ongeveer 1.600 woningen mogelijk wordt.

2.2 Voorbereidingen kunnen gedekt worden uit het Toekomstfonds

Het voorbereiden van de 'Westelijke Ontsluiting' moet nu stevig worden opgepakt. Hierbij horen de planvoorbereiding, engineering en participatie. Maar ook het aankopen van gronden moet de komende jaren gebeuren. In de SSK raming is hiervoor ongeveer € 15 miljoen geraamd. Vanuit het Toekomstfonds wordt nu € 9 miljoen geïnvesteerd, (van maximaal € 30 mln) voor de voorbereiding/engineeringskosten en het aankopen van noodzakelijke gronden. De investering leidt tot een jaarlast van € 270.000 per jaar, die gedurende 10 jaar uit het Toekomstfonds wordt gehaald. In totaal moet het fonds dus € 2,7 miljoen uittrekken. Na deze 10 jaar verwachten we extra inkomsten door de schaalsprong waarmee de kapitaallasten worden gedekt. De verwachting is dat met het krediet de aankopen t/m 2027 gedekt kunnen worden. Op dat moment is een volgende stap richting de aanleg aan de orde en zal via de P&C-cyclus een definitief krediet gevraagd worden voor de resterende aankopen en de aanleg van de weg.

2.3 De Westelijke Ontsluiting lost huidige én toekomstige verkeersproblemen op

De nieuwe ontsluitingsweg is niet alleen belangrijk voor nieuwe woningen in Passewaaij, maar helpt ook om de huidige verkeersproblemen aan de westkant van Tiel op te lossen.

De weg is een sterke, toekomstbestendige oplossing. Hij levert voordelen op voor de omgeving, ongeacht hoeveel woningen er precies worden gebouwd. Met andere woorden, ook zonder de woningbouw is de weg een aanwinst voor Tiel. De extra woningbouw maakt de aanleg alleen maar relevanter.

2.4 De Westelijke ontsluitingsweg biedt kansen voor meer regionale samenwerking

Inmiddels is zowel met de Provincie, als met de gemeente West-Betuwe een samenwerking

opgestart die verder kijkt dan alleen het eigen belang. Een gebiedsgerichte aanpak kan, in aanvulling op de aanleg en realisatie van de Westelijke ontsluitingsweg, meerwaarde bieden aan het gehele gebied en de diverse belangen, zoals die ook spelen in de buurgemeente en wensen die leven rondom Geldermalsen. Zo worden de belangen waar mogelijk gecombineerd, afgestemd en geoptimaliseerd. Een belangrijke voorwaarde is wel dat onnodige vertraging voorkomen moet worden.

3.1 Raad heeft het budgetrecht

De financiële mogelijkheden zijn nu voorhanden. Door het krediet en de bijbehorende dekking volgens de tussenvariant de komende jaren op te nemen in de P&C-cyclus houdt uw raad altijd de controle en het overzicht over de afwegingen. Ondertussen kan de projectorganisatie starten.

Het uiteindelijke dekkingsvoorstel voor deze investering zal naar verwachting altijd een mix zijn van genoemde dekkingsmogelijkheden, waarbij ze onderling interacteren als communicerende vaten. De raad wordt daarover geïnformeerd via de gebruikelijke financiële verantwoordingsmomenten.

Kanttekeningen

1.1 Subsidies zijn afhankelijk van nieuw kabinetsbeleid

De aanvraag voor de WOKT is niet gehonoreerd. Op dit moment is er ook niet concreet zicht op een volgende tranche. De voorwaarden ten aanzien van subsidies kunnen met een nieuw kabinet ook wijzigen. Echter, gezien de druk op de woningbouw is het de verwachting dat in het voorjaar meer duidelijkheid komt over de mogelijkheden, o.a. via het BO MIRT. Daarom wordt actief ingezet op tijdig lobbywerk bij Rijk en provincie.

1.2 In het slechtste geval moet meer worden geactiveerd (max € 20 mln)

We streven er naar om zoveel mogelijk kosten te dekken uit de eerste vier beschikbare dekkingsbronnen. Alleen het bedrag dat niet hieruit kan worden gedekt schrijven we af, waardoor we jaarlijkse rente en afschrijvingslasten hebben. In dit voorstel gaan we er van uit dat dit € 8 miljoen is, in het slechtste scenario zou dat € 20 miljoen kunnen worden. Dit zou leiden tot jaarlijkse kapitaallasten van ca. € 1 mln bij 3% rente. Hiervoor moet dan na gereedkoming van de weg dekking gezocht worden binnen de begroting.

2.1 Meerinkomsten uit de schaa sprong blijven deels onzeker

Na groei richting 50.000 inwoners stijgen de inkomsten uit het gemeentefonds en de OZB. Deze extra inkomsten zijn vanaf jaar 10 nodig wanneer de dekking uit het Toekomstfonds ophoudt. De € 270.000 aan kapitaallasten die we de eerste 10 jaar hebben gedekt uit het Toekomstfonds moeten we op dat moment dekken uit deze extra inkomsten.

De omvang van deze meerinkomsten hangt af van de vraag in hoeverre de schaa sprong op dat moment al is gerealiseerd en hoe deze zich verhoudt tot landelijke ontwikkelingen.

Aanpak / uitvoering

Na besluitvorming start:

- de planologische procedure,
- grondaankopen,
- technische uitwerking,
- aanbesteding en uitvoering.

Om u volledig en transparant te informeren over de voortgang en de fasering van het project, is een planning opgesteld. Deze planning maakt zichtbaar welke stappen en welke activiteiten in de komende periode gepland staan. De bijgevoegde planning (bijlage 2) biedt daarmee een kader voor monitoring en tijdige bijsturing waar nodig.

Communicatie en participatie

Inwoners en belanghebbenden worden via de gemeentelijke kanalen geïnformeerd over het vervolgproces en de start van de werkzaamheden. Dit gebeurt onder meer via de gemeentelijke website, socialemediakanalen en de wijkkrant.

Daarnaast wordt een bredere communicatie- en participatieaanpak ingezet om transparantie te bieden en betrokkenheid te vergroten. Voor bewoners en ondernemers in het gebied wordt een informatiebijeenkomst/inloopavond georganiseerd, waarin het projectteam een toelichting geeft op het ontwerp, de uitvoering en de fasering. Tijdens deze bijeenkomst is ruimte om vragen te stellen en zorgen te delen.

Tot slot wordt een vast aanspreekpunt ingericht (telefoonnummer, e-mailadres of meldpuntpagina) waar inwoners terecht kunnen voor vragen of meldingen. Met deze aanpak wordt gezorgd voor een transparant proces en tijdige afstemming met de omgeving.

Financiën

De totale investering van € 50 mln wordt gedekt volgens de gekozen dekkingsmix.

De kapitaallasten van het voorbereidende krediet (€ 9 mln) worden 10 jaar door het Toekomstfonds gedragen. Daarna worden de lasten gedekt door extra inkomsten uit groei en woningbouw. Voor grondaankopen worden uitsluitend rentelasten toegerekend.

Bijlage(n)

1. Financiële dekking Westelijke Ontsluitingsweg
2. Planning

Burgemeester en wethouders van Tiel,
de secretaris, de burgemeester,

Beslissing raad d.d.: 11 maart 2026
de griffier,

Meer informatie:

Team:	Projecten Vitale Stad
-------	-----------------------